

Никада у историји није било једноставно бити грађанин парчета земље под именом Република Македонија, а данас је то, скромно речено, сурово незахвална позиција. Друго име за ветрометину на коју нас изводе, натоваривши нам баласт апсурда да зарад туђе интереса заборавимо на свој, да зарад нечијег нелегалног договора погазимо међународно право, иначе свог јединог легалног заштитника, не постоји. Од Македоније се тражи да се упусти у вратоломију за чије последице је извесно једино то да ће бити врло дугорочне и за сва времена уклесане у историју наших односа са једним од наших “најдобросуседских” суседа, Србијом .

Упитате ли просечног грађанина Републике Македоније зашто Македонија не би требало да призна илегалну независност Косова и Метохије, суочићете се углавном са живим процесом који тиња у свести одговорних према будућности сопствене нације и крајње емоционалним и негативистицким ставом према том чину. С друге стране, просто запањује цинизам сурових прагматичара, којих је на срећу ипак мало, а све више се смањује и број оних који би то урадили „без размишљања”, што заиста охрабрује. Чињенице су изгледа постале толико очигледне да се више не могу пренебрегавати. Да је бројне позиве за поштовање међународног права ипак неко чуо, уверили смо се на последњој седници Генералне Скупштине ОУН- а. Сада је и највећим скептицима јасно да право силе ипак неће надвладати међународни правни поредак, што значи да улазак у “сиву зону” више није обавезан. Осим за неупућене! Историја је, међутим, немилосрдна према неупућености и намерном слепилу и никада их не третира као оправдане разлоге за довођење сопствене земље у стање економске или било које друге бесперспективности, а посебно не када је реч о непромишљеном нарушавању односа са перспективним суседом.

Чак и склони занемаривању очигледног морају се сложити да ток догађаја по крупним питањима понекад уме да буде врло непредвидљив. Да ли је неко могао и да помисли да ће САД после две деценије апсолутног владања светом доживети први велики војни, политички и дипломатски пораз на јавној међународној политичкој сцени управо захваљујући пројекту „независно Косово”?! Догађаји у Грузији су као кулу од карата срушили овај такозвани јединствен случај. Ово је чист војни пораз, јер је, пре свега, реч о верном савезнику који је наоружаван и чије су војне снаге обучаване од стране САД. Ово је иначе најапсурднији политички пораз јер је једина преостала супер-сила сама поразила сопствену политику и то управо аргументима којима је исту водила. О размерама дипломатског пораза сувишно је и говорити. Сама чињеница да је изостало учешће САД у процесу регулисања кризе, а да је њихово место саговорника Русије заузла ЕУ, говори све .

У новонасталим условима, када је политичким и дипломатским средствима заустављен процес признавања нелегалне творевине Косово на територији легалне српске покрајине Косово и Метохија, отворена је нова страница у процесу регулисања спорних питања. Да ли уопште постоји неко коме још није јасно да “пролазак” иницијативе Србије у УН да Међународни суд правде да мишљење о унисоној декларацији приштинске привремене скупштине, представља процес од круцијалног значаја за светске, а не само за регионалне прилике? И управо у таквим међународним условима Република Македонија би требало да донесе одлуку о евентуалном признању Косова!

У чему је изазов? Питање је свих питања, будући да се Србија определила да ову борбу води искључиво легитимним дипломатским и политичким средствима која би била

евентуалне реакције Србије на један овакав подухват. Илузија је очекивати светлу перспективу у односима са неком државом у ситуацији када дајете подршку ономе ко посеже за делом њене територије! Без обзира на досадашњу уздржаност, акт признања испровоцирао би Србију да повуче признање Македоније под њеним уставним именом у овом веома деликатном моменту преговора са Грчком око имена македонске државе. Македонија мора да одлучи шта заиста жели: подршку за очување свог имена и националног идентитета од лажне, илегалне и дивље творевине Косово или верификацију истог од међународно признате и демократски легитимисане Србије. Да ли је интерес Републике Македоније да што више држава призна Косово или да што више држава признаје и подржава Македонију под њеним уставним именом?! Већ је свима јасно да пут до аутокефалности МПЦ води преко СПЦ, не због тога што то неко жели, већ зато што је тако записано у црквеним канонима. Али упорно се заборавља да је Косово и Метохија постојбина СПЦ и извор српске националне, културне, духовне и верске баштине?!

Будући да је у међународним односима политика економских блокада проглашена демодом политиком, у Македонији као да нико није свестан да је управо Србија наш главни спољнотрговински партнер и да једино у размени са Србијом имамо значајан суфицит. Потенцирање значаја косовског тржишта у односу на српско је увреда здравог разума за сваког привредника, међутим, ентузијазам с којим „продавци магле“ раде свој посао заиста је импозантан. Како иначе објаснити то што се у Македонији упорно заборавља чињеница да је управо Србија двориште за дистрибуцију електричне енергије у региону, да је Гасни споразум са Руском Федерацијом већ ратификован и да ће Србија у блиској будућности бити центар за дистрибуцију руских енергената, да Србија убрзаним корацима хита ка Европској Унији стављајући у погон све своје капацитете који заиста нису занемарљиви.

Чију то агенду Македонија треба да одради на своју штету? Без обзира што се ради о моментима од животне важности за македонску државу и македонски народ, замка је много дубља него што на први поглед изгледа, како за македонску и српску државу, тако и за читав регион. Ко има интерес од удаљавања македонског и српског народа у ситуацији када су односи између Македоније и Бугарске елегантно замрзнути? Ко се исплати дистанцирање Македоније од њених словенских корена управо у моменту њене најжешће борбе за очување сопственог идентитета у спору са Грчком? И док сви ми савршено играмо додељене улоге у овом заплету заплићући се све више, нова реалност на Балкану већ куца на врата и широко отвара пут уједињењу “свеалбанских територија”. Нико не треба да се завањава јер прича с Косовом превише лако пролази да би све завршило само на њој. Зато, уместо нагађања ко је сада на реду, много нам је потребније међусобно разумевање и уважавање, не само зарад сопствених интереса, већ због будућности читавог региона.

Моментални положај једне државе не може да представља основу за грађење дугорочних односа, посебно када је реч о првом суседу и посебно када тај положај више не одговара националним, демократским и политичким очекивањима и тежњама народа те државе. Неке нове генерације Срба, паметније и боље од ових данашњих, у једном другом времену и битно другачијим међународним, политичким и економским околностима, испоставиће рачун за нашу непромишљеност, можда баш у времену када наш положај неће бити најблиставији.

Уосталом, какву то поруку шаље званична Македонија Србији када је према

последњим испитивањима јавног мњења две трећине грађана, припадника македонског народа против овакве одлуке? За њено доношење потребна је сагласност већих политичких партија у Скупштини Македоније, а какво је значење те сагласности ако она нема легитимитет у народу? Не сме се пренебрегнути чињеница да је приликом доношења ове одлуке у словеначком Парламенту скоро четвртина посланика била против, а да су се министри у чешкој Влади прегласавали, те да се чешки Председник касније извињавао Србији због овакве владине одлуке. Оно сто враћа наду јесте чињеница да бројне лоби групе, без обзира на силне напоре и много потрошених пара, ипак нису успеле да слома македонски народ по овом питању.

Онај ко жели да доноси добре одлуке мора имати осећај за меру, а да би неко имао осецај за меру мора да има добро васпитање и да баштини најбоље традиције сопственог народа. Евентуалном одлуком о признању Косова македонска политичка елита ће показати да је изгубила тај осећај.

(Аутор је председник Демократске партије Срба у Македонији и посланик у Собрању Македоније)